

V. S. Tokareva'nın Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik Adlı Eserinde Antinomiler ve Aforizmalar

DR. ÖĞR. ÜYESİ ESRA ŞÖLENTAŞ*

Öz

Günümüz Rus edebiyatının önemli kadın yazarlarından biri olan Viktoriya Samuilovna Tokareva kaleme aldığı düz yazılarında kadının iç dünyasına ve toplumsal düzende hayata tutunma çabasına ışık tutmaya çalışmaktadır. "Kadın nesri"nin önde gelen temsilcilerinden biri olarak yazar, toplum tarafından kabul görmeyen davranışlar içine düşen kadın karakterlerini onların gözünden okura sunmaktadır. Bunun yanı sıra yazar, hataya düşen başkarakterlerini ve onların hayattaki tercihlerini yüceleştirmeden resmetmektedir. V. S. Tokareva eserlerinde aşk, aldatma, ölüm gibi insan için büyük önem taşıyan konulara değinerek okurun bazı ahlaki sorulara cevap aramasına vesile olmaktadır. Düz yazı sanatında kısa ve net bir anlatım dilini benimseyen Tokareva, kaleme aldığı metinlerini üslubunun etkisini artırmak için antinomi (çatışkı) ve aforizmalarla zenginleştirmektedir. Bu çalışmanın amacı V. S. Tokareva'nın "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" (2012) adlı eserindeki antinomilerin neler olduğunu ve hangi aforizmaların kullanıldığını işlevleri ile birlikte üslupbilim çerçevesinde betimsel yöntemle ortaya koymaktadır. Yazarın farklı konular üzerinde temellendirdiği zıtlıklar okuru yaşam-ölüm, aşk-nefret gibi çatışkılar aracılığıyla düşünmeye ve hayatın anlamını sorgulamaya yönlendirmektedir. Yazarın kendisinin oluşturduğu, hayata dair olan ve nokta atışı tespitleri içinde barındıran aforizmaları ise eserdeki yazı dilini yüksek bir estetik düzeye ulaştırmaktadır. Yazarın antinomilerle ve aforizmalarla süslediği ilgi uyandıran bu üslubu onu çağdaş Rus edebiyatının geniş kitlelere hitap eden yazarı haline getirmiştir.

Anahtar sözcükler: Viktoriya Tokareva, antinomi, çatışkı, aforizma

ANTINOMIES AND APHORISMS IN

V. S. TOKAREVA'S SILENT MUSIC BEHIND THE WALL

Abstract

Viktoriya Samuilovna Tokareva, one of the important women writers of contemporary Russian literature, tries to shed light on the inner world of women and their efforts to hold on to life in the social order in her prose. As one of the leading representatives of "women's prose," the author presents the female characters who fall into behaviours that are not accepted by society to the reader through their eyes. In addition, the author portrays his protagonists who make mistakes and their

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, esolentas@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6457-4132.

choices in life without idealising them. In her works, V. S. Tokareva touches upon issues of great importance for human beings such as love, infidelity, death, and makes it possible for the reader search for answers to some moral questions. Adopting a short and clear narrative language in prose, Tokareva enriches her texts with antinomies (contradistinction) and aphorisms to increase the effect of her style. The purpose of this study is to reveal what are the antinomies and which aphorisms are used in V. S. Tokareva's "Silent Music Behind the Wall" (2012) with a descriptive method within the framework of stylistics together with their functions. The author's contrasts based on different subjects lead the reader to think and question the meaning of life through conflicts such as life-death, love-hate. The aphorisms created by the author herself, which are about life and contain pinpoint determinations, bring the writing language in the work to a high aesthetic level. Tokareva's engaging style, embellished with antinomies and aphorisms, has made her the writer of contemporary Russian literature that appeals to a wide audience.

Keywords: Viktoriya Tokareva, antinomy, contradistinction, aphorism

GİRİŞ

Roman yazarı kimliğinin yanı sıra senarist ve dramaturg olarak dikkat çeken Viktoriya Samuilovna Tokareva günümüz Rus edebiyatının önde gelen kadın nesri yazarlarından. İlk dönem eserleri daha çok aşk üzerine iken, yazarlığının olgunluk yıllarında kaleme aldıkları ise hayatın kendisine ve yaşamın içinde güzel şeyleri bulmanın mümkün olduğuna yöneliktir. Büyük şehirde yaşayan kadınların özel yaşamı ile işi, duyguları ile sorumlulukları, hayalleri ile hayatın gerçekliği arasında sıkışmışlığına dikkat çekmektedir. Eserlerinde aşk, dostluk, acı, üzüntü, hassaslığın ve yalnızlığın aynı anda yer edinmesi okurun kalbinde büyük yankı uyandırmıştır. Tokareva'nın bir yazar olarak dünyayı algılayışının yanı sıra hem bir bireyin hem de genel olarak insanın zorlu bir toplumda 'sevgi, dostluk, karşılıklı anlayış' gibi değerlere olan inancı ve bunlara duyduğu ihtiyaç eserlerinde yer bulmaktadır; bu belki de Tokareva'nın Çehov geleneklerini sürdürerek takip ettiği en önemli şeydir (Букина, 2010, s. 236). Dolayısıyla "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eserinde A. P. Çehov'un "Duşçeka" ve L. N. Tolstoy'un "Anna Karenina" adlı eserlerine göndermede bulunması hiç de tesadüf değildir.

Viktoriya Samuilovna Tokareva, 1937 yılında Leningrad'da dünyaya gelmiş ve edebiyata karşı olan ilgisi henüz ergenlik yıllarının başlarında oluşmuştur. Bu ilginin gelişmesinde annesinin kendisine okuduğu Çehov'un öykülerinin rolü büyüktür. Tıp okumak istemesine rağmen, hayat onu Leningrad'da müzik okulunun sıralarına yerleştirmiştir, Tokareva daha sonra ise konservatuar eğitimi almıştır. Evliliğinin ardından Moskova'ya yerleşen Tokareva, müzik okulunda şan öğretmeni olarak çalışmış ve aynı dönemde de düz yazılarını kaleme almaya başlamıştır. Edebi anlamdaki yaratıcılığının gücü kısa sürede keşfedilen Tokareva, daha sonraları Sovyet ve Rus sinemasının kalbi olan "Mosfilm" film stüdyoları bünyesinde editör olarak çalışmıştır. 1962 yılında ise bu alanda kendisini geliştirmek adına S. A. Gerasimov Rusya Devlet Sinematografi Enstitüsü'nde eğitim almıştır. Üniversite yıllarında 1964'te ilk kısa öyküsü olan "Yalansız Bir Gün"ü (День безвранья) yayınlamıştır. Eserleri "Genç Muhafızlar" (Молодая гвардия), "Gençlik" (Юность) ve "Yeni Dünya" (Новый мир) adlı dergilerde yer edinmiştir. SSCB Yazarlar Birliği'ne 1971 yılında,

Rus PEN Merkezi'ne¹ 1997 yılında üye olmuştur. Kaleme aldığı yirmiye aşkın senaryosu filme aktarılan Tokareva'ya, 1987'de "Onur Rozeti Nişanı", edebiyata ve sinemaya katkılarından ötürü Cannes Film Festivali'nde 1997'de Moskova-Penne Ödülü, 2017'de de Sergey Mihalkov Altın Madalyası verilmiştir. 1990'lı yıllarda Rusya'da en çok üreten ilk on yazar arasında yer alan Tokareva'nın edebi anlamdaki yaratıcılık serüveni oldukça verimli ilerlemiş ve yıllar içerisinde günümüz Rus edebiyatına çok sayıda düz yazı eser kazandırmıştır.

1.V. S. TOKAREVA'NIN SANATINA DAİR

Tokareva'nın dahil edildiği "kadın nesri"nin (женская проза) XX. yüzyıl sonlarında ve XXI. yüzyıl başlarında perestroyka ve demokratikleşmeye olan genel bir eğilim döneminde dönüşüm geçirmesiyle birlikte, bu yönelimin temsilcileri hem Rus klasiklerinin hem de sosyalist gerçekçiliğin ideallerinden farklı olarak 'yenilenmiş' bir Rus kadını imajı yaratma ve kadın psikolojisine daha geniş bir bakış açısı sunma, kürtaj, doğum gibi daha önce yasaklanmış birçok konuyu tartışmaya açma görevini üstlenmiştir (Шаопин, 2017, s. 275). "Kadın nesri"nin dönemin edebi anlayışına getirdiği yenilikler, kadınların iç dünyasına ışık tutması bakımından Tokareva'nın düzyazı sanatında da dikkat çekmektedir. Bu eğilimin bir temsilcisi olarak, belirli bir hedef kitle için, karmaşık aile ilişkileri, zor yaşam koşulları gibi onları ilgilendiren sorunlara ışık tutan Tokareva, genel olarak kadınların kaderine dair yazdığı eserlerinde yazar olarak tarafsız bir konumda yer alamaz ve bu türün doğası gereği kadın karakterlerinin yanında konumlandığını okura hissettirmektedir (Шаопин, 2018, s. 70). Kadın ruhunu çok iyi tanıyan Tokareva, bunu yansıtırken kelimelerin gerçek bir ustası olduğunu oraya koymaktadır.

Hayata farklı pencerelerden bakan insanların yolculuğunu kaleme alan yazar, içine düştükleri zor durumlarda insanların özellikle de kadınların nasıl davrandıklarını ve onların çıkış arama yollarını resmetmektedir. Günlük yaşamdan olayları konu edinmesinden dolayı eserleri "günlük metinler" (бытовые произведения) olarak adlandırılan Tokareva fantastik realizm yani büyüklü gerçekçilikle yazılarını kaleme almaktadır (Тхаплиял, 2018, s. 66). Mutlu olmayı amaçlayan, geleceğe dair her daim umutla bakan insanların hikayesi yazarın odak noktasındadır. Tokareva'nın eserlerinde insana dair olan ve hayatta tecrübe edilmesi kaçınılmaz olan aşk, dostluk, mutluluk, eğlence, neşe, acı, üzüntü, hassasiyet, yalnızlık gibi birçok olgu ya da kavram yer bulmaktadır (Туранина, Гулик, 2010, s. 76). İçinde barındırdığı büyük bir yetenekle eserlerini kaleme alan Tokareva, okura sunuş aşamasında bu konuları iyimserlikle, mizah anlayışıyla ve naiflikle yoğurmaktadır. Eserlerinin sorunsalları ise oldukça geniştir; insanların gerçeğe ve yalana karşı olan tutumu, sevgi ve sorumluluk duygusu, yuva ve buna karşılık geri kalan dünya, farklı nesillerin timsalleri arasındaki ilişkiler, aile, yaşamın anlamı ve göç sorunu bunlardan en öne çıkanlarıdır (Букина, 2010, s. 235). Bu noktalara değinirken Tokareva, kaleminin özelliklerinden biri olarak, karakterlerin fiziksel özelliklerinden çok ruhsal durumlarına, iç dünyalarına, duygularına, kaygılarına, toplum tarafından olumlu ya da olumsuz kabul edilen durumlar arasında içine

¹ Rus PEN Merkezi yazarlar topluluğu olarak 1989-2003 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Buradaki PEN sözcüğü Rusçaya İngilizceden doğrudan aktarılmıştır ve "kaleme almak, kâğıda dökmek, yazı üslubu, yazar, şair, romancı" gibi anlamlara gelmektedir.

düştükleri ikileme eğilmektedir. Geniş psikolojik tasvirleri tercih etmemesine rağmen ustaca seçtiği kelimelerle vurucu ve duygusal betimlemeler yapmaktadır. Yazarın basit, ancak esere olan ilgiyi okurda uyandıran anlatım dili, insanın iç dünyasının inceliklerini ve kullandığı kimi zaman şiirsel kimi zaman da lirik ifadeler aracılığıyla derin bir duygusallık oluşturmaktadır.

Tokareva'nın yazıları kadınlara özgüdür ve kadın dilinden dökülerek yazıldığı hissedilmektedir. Modern dünyada çağdaş kadın imgeleri yaratırken yazar şehirli insanların günlük telaşlarını olay örgüsüne dahil etmektedir. Şehir kavramı iki yaklaşımla ortaya konulmaktadır: yaşam alanını geleneksel bir şehir olarak tasvir etmekte, yani tanınabilir topografik özelliklerden yoksun bırakarak, ya gezegen ölçeğinde bir mikro kozmos ya da evin ve karakterin içinde kaybolduğu bir makro kozmos olarak sunulmaktadır (Селеменова, 2023, s. 55). Büyük şehirde yaşayan modern "küçük insanlar"ın içine düştükleri hayat telaşında başından geçenleri ele alırken yazar, her insanın hayalleri olduğunu, aşkı hak ettiğini, kimilerine göre büyük sayılabilecek hataların aslında küçük olduğunu ve insanın, özellikle kadınların içindeki özgür ruhu ortaya koymaya çalışmaktadır. Ancak bunu yaparken Tokareva, kentsel yaşamı bilinçli olarak arka planda sunmakta ve esas ilgiyi insanın iç dünyasına yönlendirmektedir.

Okur, Tokareva'nın kadın nesri çerçevesinde kaleme aldığı eserlerine yarım asrı aşkın büyük ilgi göstermektedir, dahası insanın bir birey olarak sorunlarının, başından geçebilecek beklenmedik durumların, kadın-erkek ilişkilerinin karmaşıklığının hafif bir mizah merceğiyle incelenmesine olanak sağlaması yazarın eserlerini geçek başarıya götüren unsurlardır (Киреева, Плотникова, 2017, s. 40). Tokareva'nın okuyucuda başarıyla karşılık bulması kadın karakterlerine yönelik empati kurdurabilme yeteneğine de bağlıdır. Hem entelektüel hem de genel okura hitap eden Tokareva'nın geniş kitlelere ulaşan bir yazar oluşunun sebepleri ise herkesin duygusal ve entelektüel seviyesini gözetmesi; ince üslup oyunları ile okurun anlama yeteneğine katkıda bulunması; bunun yanı sıra, 'bitmeyen tutkular', 'maddi açıdan rahatlık', 'güzel bir yaşam' gibi okura gerçek hayatta eksik olan şeyleri sunması; gri gerçeklikten okuru uzaklaştırması; onun düşünmesine, empati kurmasına ve mutlu bir son için umut beslemesine olanak sağlamasıdır (Букина, 2010, s. 233-234). Okurda yarattığı bu etkilerle Tokareva kitle edebiyatının önemli yazarlarından olmuştur.

V. S. Tokareva'nın "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eseri kişisel mutluluğunun peşinde koşan bir kadının aşk uğruna başından geçenleri konu edinmektedir. Eserde ön planda aşkı arayan bir kadının kaderi sunulurken, arka fonda Rus toplumunun geçtiği dönemler satır aralarına işlenmiştir. Toprak köleliğinin ve sınıfsal farklılıkların kalıntıları, Sovyet döneminde yaşananlar, ekonomik ve siyasi anlamda reform dönemi olan Perestroyka, Sovyetlerin dağılması, günümüz Rusya Federasyonu'nun kuruluş dönemi ve Rus insanının bu süreçte günlük hayat içerisinde var olma çabası eserin alt metnine yerleştirilmiştir.

2. "DUVARIN ARDINDAKİ SESSİZ MÜZİK" ADLI ESERİN İÇERİĞİ

V. S. Tokareva'nın "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı öyküsünde kısa ancak yoğun olan anlatım dili eserinin içeriğini oluşturan olay örgülerini çeşitlendirmiştir. Yazarın ustaca inşa ettiği üslubu, bir zincir misali örülen eserden herhangi bir halkanın, yani önemsiz görülen bir olayın dahi çıkarılmasını engellemektedir. Dolayısıyla aşağıda bu hikâyenin özü verilmeye çalışılırken,

yazılarında günlük hayatı temel alan Tokareva'nın sıradan görünen şeylerin aslında insan için çok önemli olduğunu anlatmaya çalışmasından hareket edilerek, olaylar dizisinde kopukluk meydana getirmemesi ve eserin eksiksiz bir şekilde anlaşılması amacıyla öz, öyküye sadık kalınarak, çıkarılma yapmadan sunulmaya gayret edilmiştir:

Eser, Ariadna adlı bir kızın dünyaya gelmesi ve çocukluk sürecinin anlatımıyla başlar. Kızı Ariadna'yı dünyaya getirdiğinde anne Liza henüz yirmi yaşlarında, anane kırk beş, dede ise altmış yaşlarındadır. Ariadna (küçültme adı Ada), annesi Liza, ananesi ve dedesi ile aynı evde yaşar. Dedenin soyu zengin ve soylu bir aileye dayansa da 1917 devriminden itibaren kendi soyunu açığa vermekten imtina eder. Çünkü o dönem için bunu açık açık dile getirmek hayatını kaybetmekle aynı anlama gelir. Dede her daim hayatın ve o günün yönetim koşullarına ayak uydurmaya mecbur kalarak yaşamını sürdürmektedir. Anane ise güçlü, otoriter, gelenek ve göreneklere bağlı olan tipik bir Rus kadınıdır. Evin yönetimi ondan sorulur, sudan çıkmayan elleri şişse bile anane aile yadigarı pırlantaları parmağından hiç çıkarmaz. Babasız bir evde büyüyen Ariadna'ya ananesi bakar ve her konuda onunla yakından ilgilenir. Otoriter anane iyi bir şekilde yetişmesi için torununun eğitim sürecindeki her adımını takip eder. Ada, büyüdüğünde babasının adının Alik olduğunu öğrenir. Alik görgü kurallarından biraz yoksun bir insan olarak kabul edildiği için eşi Liza'nın ailesi tarafından pek kabul göremez. Bu vesileyle ki zamanında Ariadna'nın babası Alik iç güvey olarak yaşadığı Şeremet'lerin evinden kovulmuştur. Ariadna'nın sesi ve kulağı çok iyi olan yetenekli annesi Liza ise konservatuarı bitirir bitirmez evlerinden hiç de uzak olmayan Bolşoy Tiyatro'sunda çalışmaya başlar. Kızı Ariadna'yı ise kendi temsillerini izlemek için henüz küçük yaştan itibaren yanında Bolşoy Tiyatrosu'na götürür. Ada, Bolşoy Tiyatrosu'nun koridorlarında evindeymiş gibi koşuşturur durur. Ada'yı orada çalışan herkes tanıdığından bileti olmasa da içeri girmesine ve en önde oturmasına müsaade edilir. Ada bir gün yine tiyatro yolundayken geçeden yapılan Rus botları ıslandığı için üşütüp çok ağır hastalanır. Bu hastalık onun kalbinde hasar bıraktığı için doktor onun hayatı boyunca ağır kaldırmasını yasaklar. Annesi Liza ve ananesi Ada'nın üzerine çok titrerler, ancak dedesi öyle ya da böyle bu çocuk büyüyecek diye düşünerek duruma daha kayıtsız yaklaşır. Dedesinin düşündüğü gibi de olur; Ada hızla büyür, serpilir ve artık şipsevdi olarak gönlünü herkese kaptırmaya hazır bir geç kız olur. Yirmi yaşına geldiğinde ise tıp fakültesinden Osyada adında bir gençle evlenir. Osyada'ya çok aşık olan Ariadna dünyaya bir erkek çocuğu getirir. Ariadna, oğlu Mark'ı büyütme aşamasında çok yorulur, bebeği ona verip biraz uyuyabilmek için eşinin bir an önce eve gelmesini ipe çeker. Çok genç yaşta anne olan Ariadna bu konuda güçlük yaşar. Eşi Osyada ise işinde çok yetenekli ve başarılıdır, çok iyi kazanç sağlar. Komşularının köyden gelen çirkin mi çirkin ama bir o kadar da iyi yürekli yakını olan Gruşa adındaki kadın, bebek Mark'ı çok sever ve sonunda bakıcısı olarak Ariadna'ların yanında Moskova'da kalır. Gruşa gelince evdeki hava değişir; evin ruhu güzelleşir ve böylelikle Ariadna da çalışmaya başlar. Televizyonda müze alanında editör olarak iş bulma konusunda ise Ariadna'ya kayınvalidesi Fima yardımcı olur. Artık onun için her şey yolundadır ama yine de kendi içinde bir şeylerin eksik olduğunu hisseder. Ariadna'nın yirmi beşinci yaş gününde, arkadaşı Mirka doğum günü kutlamasına gönlünü kaptırdığı bir arkadaşını getirmek istediğini söyler ve o da kabul eder. Leonardo (Leonard) adında yakışıklı bir adamdır gelen kişi. Leonardo ünlü bir gazetede iyi bir mevkide çalışmaktadır, yakında ise kapitalizmin merkezi

olan o ülkeye (Amerika'ya) gidecektir. O dönemde Sovyetler birliğinden başka bir ülkeye gitmek demek, Titanik ile seyahate çıkmak kadar havalı bir iştir. Mirka, Leonard ile sevgili olmaya çok istekli olsa da karşı tarafın bu işe pek gönüllü olmadığı hissedilir. Okuyucu daha sonraları Leonard'ın aslında bir ajan olduğunu öğrenir. Leonard doğum günü kutlamasındaki eğlencede Ariadna'nın eşi Osa'yı çok itici bulurken, Ada'nın güzelliğinden çok etkilenir ve içinde aşkın kıpırtıları alevlenir. Öte tarafta Leonard'ı evinde bekleyen eşi Zoya ve çocuğu vardır. Leonard ve Ariadna buluşmaya başlarlar, arkadaşlarının evlerinin anahtarlarını alıp orada buluşurlar. Bu arada Ariadna'nın babası Alik, yaşlı bir kadına arabayla çarpıp ölümüne sebep olduğu için 6 yıl hapse mahkûm edilir. Alik bir ay içinde kahrından aşırı derecede kilo verir. Ariadna, Saransk şehrindeki hapiste olan babasını ziyaretine giderken, Leonardo tren yolculuğunda onu yalnız bırakmaz. Hapisteki babasını ruhu çekilmiş bir beden misali içler acısı halde görmek Ariadna'yı çok yaralar. Leonardo ile Ariadna'nın yasak aşkı Leonardo ajan olarak Amerika'ya gideceği için zorunlu olarak biter. Leonardo, Ariadna'ya duyduğu özlemi içkiyle hafifletmeye çalışır. Leonardo beş yıllığına görevlendirilmiş olsa da Ariadna'nın yokluğu onun için nefessiz kalmakla aynı anlama geldiğinden, altı ay sonra bahane uydurarak bir aylığına Rusya'ya geri döner. Leonardo işinden olmayı göze alarak eşinden ayrılacağını ve Ariadna ile olmak istediğini üstlerine iletir. Ancak iyi bir ajan olduğu için Leonardo'yu kaybetmek istemezler ve olan biteni görmemezlikten gelirler. Leonardo'nun ailesinde ise bu durum olay çıkarır; eşi Zoya yaşananları mecburen kabul etse de on yaşındaki oğlu Valodya babasının aileden artık gideceğini öğrendiğinde, hiçbir şeyin onu korkutmadığını herkese kanıtlamak için kendisini bisikletiyle arabaların altına atar. Oğlunun bu beklenmedik tepkisiyle Leonardo ailesini bırakmaktan vazgeçmek zorunda kalır. Bu arada Ariadna, eşi Osa'ya yasak aşkını itiraf eder ve anlaşarak ayrılma kararı alırlar. Leonardo ise ne kalabiliyor ne de gidebiliyordur, intihar etmeyi bile düşünür. Leonardo Ariadna'yı bir süre oyalar, ancak eşyalarını alıp Ariadna'nın evine yerleşmemesi durumunda kocasına geri döneceği tehdidi onu harekete geçmek zorunda bırakır. Leonardo Ariadna'nın yanına yerleşir ancak pişmanlığından ve çaresizliğinden kendisini alkole verir. Geride bıraktığı eşi Zoya ise kendi ayakları üzerinde güçlü bir şekilde durarak hayatını sürdürür. Zamanla Ariadna artık Leonardo'nun arkadaş çevresine girer, işinde de yükselir. Sürdükleri güzel hayat çevredekileri bile kıskandıracak derecede lüktür. Günler birbirini kovalar ve Ariadna'nın ananesi hayata gözlerini yumar. Bu acıya dayanamayan dedesi de kısa süre sonra yaşama veda eder. Hayatında önemli yer edinen bu iki insanın yokluğu Ariadna'yı derinden yaralar. Ananesinin onu her şeyden koruyup kollamasını ve dedesinin kendisini kucaklayan iyiliğini artık hissedemeyecek oluşu Ariadna'ya kendisini çok yalnız hissettirir. Ariadna onlardan kalan miras yardımıyla Leonardo ile Moskova civarlarında yazlık ev alır. Ariadna burada bir gece rüyasında dişlerinin döküldüğünü görür, Mirka ise bu rüyayı ölüme yorar. Zaman onu haklı çıkarır ve Ariadna'nın annesi Liza'yı ölüm henüz elli beş yaşındayken Bolşoy Tiyatrosu sahnesinde yakalar. Öte yandan sevgisiz ve ilgisizlikten yorulan Zoya intihar etmeye karar verir ve bunu komşusu Mirka ile paylaşır. Mirka zekice davranarak intihar fikriyle alay edip onu farkında olmadan bu düşünceden caydırır. Mirka, Zoya'yı bu çıkmazdan çıkarmak için duaya yönlendirir. Gün gelir Perestroyka ilan edilir, Leonardo da işinden olur. Tarih kitapları yeni baştan yazılır, sadece o günkü olaylar değil geçmiş de değiştirilerek yeniden yazılır. Ariadna perestroyka vesilesiyle

ülkede süper zenginlerin türediği dönemde banka kredisi çekerek Moskova'nın merkezinde kendi restoranını açar. Ortağı Andrey onu dolandırdığı için muhasebeleri ayırırlar ve Ariadna kendisine Azerbaycan kökenli İlham adında yeni bir muhasebeci tutar. Zamanla Ariadna restoranı ortağından tümüyle devralır. 2000'li yılları güzel bir restoranda karşılarlar. Leonardo artık 60'lı yaşlarındadır, şeker ve tansiyonu hep yüksek olduğu için yediklerine dikkat etmek durumundadır. Leonardo'nun yılbaşı gecesi siyatığı azdığı ve dayanılamayacak ölçüde olduğu için ambulans çağırırlar. Ambulansta ağrı kesici iğne bulunmadığını öğrendiklerinde Ariadna ve Lonardo çok sinirlenirler. Ülkede sağlık hizmetinin bile ne kadar kötüye gittiğini gören Leonardo kriz geçirir ve oracıkta herkesin önünde hayata gözlerini yumar. Diğer yandan Ariadna'nın eski eşi Osya ise artık yeni biriyle evlenmiştir, oğlu Mark Londra'ya yerleşmiştir ve orada kendi kliniklerini işletmektedirler. Leonardo'nun ölüm haberini alan Osya, Ariadna'ya Londra'ya taşınmasını ve onlarla yakın halde yaşamasını teklif eder. Ariadna bir süreliğine Londra'ya gider, orada yaşamak güzel olsa da Ariadna Moskova'ya geri döner. Çiçek bulvarında bir kafe açar ve oranın tüm işleriyle yakından ilgilenir. Bir gün o kafede olağanüstü bir durum yaşanır: hükümet yetkililerinden bir müşterinin paltosu çalınır. Zararı karşılamak için hazır olan Ariadna'ya, hükümet yetkilisi paltonun bin Euro ettiğini söyler ve cebinde binlerce avroluk çok değerli İsveç saati ile altın bir çakmak olduğunu iddia ederek kurnazlık yapıp, yüz bin avroluk bir hesap çıkarır. Neyse ki bir sonraki gün, paltoyu yanlışlık sonucu kendisinin sanıp giydiğini söyleyen bir genç restorana geri getirir ve palto sahibine iade edilir. Hükümet yetkilisi yaptığı kurnazlığın açığa vurulmaması için sus payı olarak restoran çalışanına yüklü bahşış verir, bu olay böylece kapanır. Ariadna için hayatın anlamı artık kalmamıştır, öyle ki ne yediği yemekten zevk alır ne de tanıdığı insanlar ona iyi gelir. Aşksızlık ise onu günden güne içine kapatır. Bunu fark eden arkadaşları çivi çiviye söker mantığıyla ona bir eş aday bulurlar. Ada, eşini yedi yıl önce kaybetmiş olan emekli bir generalle tanışır ancak birbirlerine göre olmadıklarını hemen anlar. Bir gün Mirka, Ariadna'ya kendisine eş aday bulduğunu söyler, bulduğu kişi ise yakın arkadaşı ünlü heykeltıraş Valentin Zverev'dir. Zverev, Çekoslovakya'ya Rusya'nın tank göndermesine karşı çıkan bir yazıya imza attığı için Lyubyanka'da sorguya çekilir. Sorguya çekildiği yerde dünya çapında tanınan arkadaşı, Letonyalı piyanist ve besteci Raimonds Pauls'u gördüğünü sanır, halbuki ona çok benzeyen orada çalışan biridir sadece. Zverev, albayın odasına sorgu için alındığında kendisinden muhbir olmasının beklendiğini fark eder ama o tüm baskılara rağmen muhbirlik yapmayı reddeder. Bir gün yine devletin gizli işlerinin yürütüldüğü Lyubyanka'ya götürüldüğünde Zverev'e sigara ikram edilir; sigara onun hafızasının kaybetmesine neden olur, Zverev adını bile unuttur. Bir süre sonra hafızası yerine gelmeye başladığında evinin önünde bekleyen bir araba ve içindeki gizemli kişilerce takip edildiğini fark eder. Sonrasında Zverev'in ülkeyi terk etmesi istenir; bu sebeple Paris'e yerleşmiş, sonrasında ise, Yeltsin başa geçtiği zaman, yaşlansa bile artık Rusya'ya dönme kararı almıştır. Bir gün Mirka, Moskova'da Zverev'in heykel sergisinde ne yapıp edip arkadaşı Zverev ile Ariadna'yı tanıştırır. Zverev henüz ilk bakışta Ada'dan ve davranışlarından çok etkilenerek onu Bolşoy Tiyatrosu'na gitmeye davet eder. Oyun dönüşünde ise Zverev, onu evine çaya davet eder. Sonraki gün Ariadna'nın portresini yapar. Daha sonra Ariadna kendisini şehir dışındaki yazlık evine davet ettiğinde ise yaptığı portreyi ona hediye eder. Aşkları güçlenir ve birbirlerinden önce hayat hiç olmamış gibi hissederler. Ariadna Zverev'in

işleriyle yakından ilgilenerek on katına kadar büyütür. Beraber Ariadna'nın eski eşi Leonardo'nun arkadaşı olan Staroselskiy'in doğum günü kutlamasına giderler ve orada Zverev KGB'den eski tanıdığı Valun ile karşılaşır. Ariadna burada eski eşini hatırladığı için hüzünlendir. Başka bir KGB çalışanı daha gelir oraya. Daha sonraları yönetim tarafından yıkılan mimari eserlerin, heykellerin korunması için yazılan yazı için Mirka imza toplamaya başlar, birçok ünlü isim imza verir. Mirka ısrarcı olsa da Zverev huzurlu yaşamak istediği için imza atmak istemez o yazının altına. Mirka giderken mektubu onların evinde mutfakta bilerek bırakır, gece vakti resim yapmaya ara verdiğinde mektubu gören Zverev açar okur ve altını imzalamasıyla eser sona erer.

3.ESERDEKİ ANTİNOMİLER VE SINIFLANDIRILMASI

"Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eserini kaleme alırken Tokareva, anlatım dilini karşı kutuplar üzerine temellendirerek "antinomiler" yaratmıştır. **Antinomi (çatışkı)**, her biri doğru ya da yanlış olana atfedilemeyen ve karşılıklı olarak farklı sonuçlara yol açan iki olgunun oluşturduğu zıtlıktır; karşıt kavram ya da zıt olguların bir arada verilmesidir. Antinomi, Yunancadaki "yasada çelişki" anlamına gelen "antinomos" sözcüğünden gelmektedir ve her biri kendi içinde oldukça geçerli görünen iki yargı arasındaki çatışkı ya da ayrışmayı ifade etmektedir. Bu terim ilk önceleri 'iki yasa arasındaki çelişki' manasında hukuki düşüncede temellendirilmiştir ancak zamanla anlamı genişlemiş ve felsefe, edebiyat gibi alanlarda da kullanımını bulmuştur. Edebiyatta antinomi her savın kendi karşı savını doğurduğunu düşüncesinden hareketle iki farklı zıtlığın bir arada sunulmasıyla birlikte ortaya çıkmaktadır. Edebiyatta da paradoks ile çatışkı sözcükleri ile aynı anlamda kullanılan antinomiler, Tokareva tarafından ortaya koyulduğu bu eserde tüm gerçekliğiyle ve ustaca işlenen bir üslupla okurun gözleri önüne serilmektedir. Böylelikle yazar, okurun birçok konudaki iki zıt nokta arasında gezinmesini sağlayarak hem kalemını güçlü kılmış hem de anlatımını zenginleştirmiştir. Yazarın bu eserde etkileyici bir üslup oluşturmak ve okurda çarpıcı bir etki yaratmak amacıyla farklı konular üzerine oluşturduğu antinomiler tematik olarak aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

1.Yaşam ve ölüm: Eserin başlarında Ada'nın doğumu ile aileye neşenin gelmesi, öykünün sonlarında ananesinin, dedesinin ve annesinin vefatıyla Ariadna'nın acıya düşmesi ile eserin geneline yayılmıştır. Sevgilisi Leonardo'nun herkesin önünde hayata gözlerini yumuşunun ardından hayatına devam eden Ariadna'nın çok geçmeden, kendisini seven başka bir adama ihtiyaç duyması ile çatışkı yaratılmıştır.

2.Aşk ve nefret: Ariadna'nın annesi Liza ve babası Alik aşık olarak evlenseler de birbirlerinden nefret eder hale gelmiştir. Uğruna kocasını terk ettiği Leonardo'nun ailesiyle beraber yazlık eve gidip kendisine yalan söylediğini öğrenince, Ariadna'nın aşk dolu kalbinde öfke ve nefret oluşmaya başlar. Böylelikle yazar tarafından aşk ve nefret çatışkısı yaratılmıştır.

3.İyi ve kötü: Eserdeki çoğu karakteri salt iyi ve kötü olarak ayırmak mümkün değildir, kahramanların iyi-kötü oluşları durumlara göre değişmektedir. Eserdeki bu çatışkı Ada ve diğer karakterlerin kimi zaman iyi kimi zaman kötü davranış örneği oluşturması üzerine kurulmuştur. Ancak Ada'ların komşusunun akrabası olan Gruşa "çok iyi bir kadın" olarak resmedilmiştir.

4.Güzellik ve çirkinlik: Bu çatışkı farklı yerlerde karşımıza çıkmaktadır: Güzellik Ariadna'da vücut bulmuşken, çirkinlik komşularının akrabası Gruşa'da yansıtılmıştır. Güzel olmayan Mirka'nın gönlü, çok yakışıklı bir adam olan Leonardo'ya meyil eder. Zverev'in eski arkadaşı Valun şişman ve çirkin bir adamdır, buna karşılık eşi çok güzel bir kadındır.

5.Kadın ve erkek: Yazar bu çatışkıyı farklı alanlarda yaratmaktadır: Eserde Osy'a'nın mesleği cerrahlık erkeklere özgü görülürken, çocuğa bakma kadının görevi olarak var sayılmaktadır. Kadınların arkadaşlığındaki kıskançlık erkekler arasında olmuyormuş gibidir. Kadın ve erkeğin aşkı yaşama ve gösterme biçimi farklı olarak ele alınmaktadır.

6.Annelik ve babalık: Ariadna aşkı uğruna çocuğunu geride bırakan bir anne iken, aldatılan kadın konumunda olan Zoya çocuğu ile ilgilenen annedir. Ariadna tarafından aldatılan Osy'a iyi bir baba timsali iken, Leonardo çocuğunu geride bırakan başka kadınla yaşayan bir adam olarak karşımıza çıkmaktadır.

7.Zenginlik ve fakirlik: Varlıklı olmayan ressam Zverev, hali vakti yerinde olan Ariadna'nın şehir dışındaki yazlık evindeyken yemek hazırlandığında masada çok ve çeşitli tabakların, farklı farklı yemeklerin olmasına şaşırılmaktadır. Ariadna maddi olarak her daim lüks içinde yaşarken, arkadaşı Mirka için bu durum geçerli değildir. Yazar tarafından bu çatışkı manevi anlamda da yaratılmaktadır: Ariadna rahat bir yaşama sürüp her şeyi satın alma gücüne sahip olmasına rağmen, ruhunda hep bir şeylerin eksikliğini hissetmektedir.

8.Soyluluk ve köylülük: Eserde bu çatışkı her nesilde yaratılmaktadır. Ariadna'nın dedesi ve ananesi soylu ve ünlü bir kökene sahipken babası alt sınıfa ait bir aileden gelmektedir. Babası Alik ve annesi Liza örneğinde soylu ile köylünün evliği yansıtılmaktadır. Ariadna soylu bir ailenin ve Zverev ise köylü kökenli bir ailenin günümüzdeki uzantısı olarak resmedilmektedir.

9.Görgülü olma ve görgüsüz olma: Bu çatışkı henüz eserin başlarında yaratılmıştır. Anane evde otorite ve disiplin sahibi ve görgü kurallarına hakimken, damadı Alik'in masada adabından yoksun oluşu onu huzursuz etmektedir. Görgüden yoksun olan baba Alik kendisine temiz olanı verilse dahi kirli kıyafetleri ile dolaşmaya devam ederken, Liza ve Ariadna Bolşoy tiyatrosuna bile uygun kıyafetle gitmektedir. Bolşoy tiyatrosundaki insanların nasıl davranılacağını bilmesi ile görgülü olmanın örneği verilmektedir.

10.Ahlaklı olma ve ahlak yoksunu olma: Bu çatışkı hem hayatın farklı alanlarındaki ahlaka dair, hem de kadın-erkek ilişkilerine dair yaratılmıştır. Ananenin öğretmenlere Ada'ya fazla not verdiği için kızması, Osy'a'nın babası David Markoviç'in eşine ve ailesine bağlılığı onu aldatmaması, Fima'nın eşini Liza ile aldatması, Mirka'nın daha önceden başkasının sevgilisini elinden alması, evli ve çocuklu olmasına rağmen Leonardo'nun Ada'ya gönlünü kaptırması gibi örnekler üzerinden sunulmuştur.

11.Yetenekli olma ve yeteneksiz olma: Bu çatışkı anne Liza Bolşoy Tiyatrosu'nda çalışabilecek kadar yetenekli iken ve kızı Ariadna'nın müzik kulağının olmaması ve karga sesine sahip olarak sunulmasıyla yaratılmıştır.

12.Vicdanlı olma ve gaddar olma: Aşık olduğu Ariadna uğruna ailesini yıktığı için Leonardo'nun vicdanının sızlaması, diğer yandan Ariadna'nın bu durum karşısında vicdanen rahatsız olmaması bu çatışkının eserde en göze çarpan örneğidir.

13. Empati kurma ve anlayışsızlık: Bu çatışkı Ariadna'nın doğuştan gelen empati yeteneği ve Mirka gibi arkadaşlarının daha anlayışsız bir şekilde sadece kendilerini düşünerek davranması ile yaratılmıştır.

14. Gösteriş ve sadelik: Yazar tarafından bu çatışkı fiziksel tasvir üzerinden yaratılmıştır. Baba Alik'in kılık kıyafetinin çok özensiz oluşu, diğer taraftan ananenin ise mutfakta iş yaparken bile pırlantalarını parmağından çıkarmaması; Bolşoy Tiyatrosu'nun görkemini içinde Ariadna'nın sade giyinişi bu zıtlığı yaratan örneklerdir.

15. Kıskanç olma ve kıskanç olmama: Eserin tümüne yayılan bu çatışkı kadınlar üzerinden yansıtılmaktadır: Tüm arkadaşlarının kocasının olmasına karşılık kendisinin neden olmadığını düşünen Mirka, Ariadna'nın şimdiye kadar üç eşi olmasını çok kıskanır ama Ariadna onu kıskanmaz.

16. Bireysellik ve toplumsalcılık: Ariadna'nın dedesi rahat bir yaşam için kendi yararını gözetken, bireysel düşünen bir karakter iken, ananesi olaylara toplumun faydası açısından yaklaşmaktadır. Ariadna kendi mutluluğunun peşinde koşarken toplumsal konulara uzaktır; buna karşılık gönlünü kaptırdığı son adam olan Zverev ile arkadaşı Mirka ise yönetim tarafından yok edilmek istenilen mimar ve heykellerin yıkımının durdurulması için imza vermektedir. Bunun yanında, günümüzde bireyin faydasının toplumunkinin önünde tutulmasına rağmen 1970'lerde toplumun faydasının her şeyden önce geldiği gerçeği ile eserde bu çatışkı net bir şekilde ortaya koyulmuştur.

17. Komünizm ve kapitalizm: Olya ve Ariadna komünizmin ağır hissedildiği dönemlerde kooperatif eve zar zor yazılırlar, tek yedikleri et ve patates, köfte ve makarnadır. Buna karşılık, 1985 Perestroyka sonrası kapitalizmin yavaş yavaş hissedilmesiyle birlikte Olya kendisine özel klinik açar ve ekonomik olarak rahatlar. Saransk şehrinde hapisteki babasını ziyaretine giderken Ariadna'ya tren yolculuğunda eşlik eden Leonardo'nun yasa dışı yollardan sosis alması gibi komünizmde yaşanan günlük zorlukların olduğu, iki sistem arasındaki geçiş dönemi olan Perestroyka'nın Rusların karakterini değiştirdiği, kapitalizmin ise insanları tamamen bozduğu gibi yargılar öyküde açıkça ifade edilmektedir. Eserde bu çatışkı her iki sistemin de eksiklerinin olduğu ifade edilerek yaratılmıştır.

Yukarıda görüldüğü üzere, Tokareva "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eserinin içeriğinde hem hayata hem insan karakterine hem de ülkenin yönetim sistemlerine dair olan çatışkılar oluşturmuştur. Antinomiler yazarlar tarafından farklı yöntemlerle oluşturulabilmektedir; kimi zaman dil sistemindeki sözcük yapma yollarının sınırlarını zorlayarak, kimi zaman dilin genel kullanımındaki sözcüklerin anlamsal dönüşümünü sağlayarak, kimi zaman ise felsefi düşünce ve söylemin yaygın kullanılan unsurlarının, yani temel felsefi terimlerin anlamsal dönüşümüne imkân vererek (Козловская, 2015, s. 284). Bunlara ek olarak çatışkılarının oluşturulmasında Tokareva tarafından antonim sözcükler (zıt anlamlılar) sıklıkla kullanılmaktadır. Yazarın bu eserde antonimler dilsel ve içeriksel (farklı kavramlardan yararlanılan) olarak ikiye ayrılmaktadır (Ratajczyk, 2022, s. 24-25). Yazar metnindeki içeriksel antonimler yardımıyla çatışkılarının yaratılmasında ve karakterlerinin tasvirinde müzikten faydalanmaktadır. Müzik aracılığıyla anlatım, yetenek ile yeteneksizlik arasında çatışkı oluşturulmasına yardımcı olmuştur. Tokareva'nın

karakterlerinin çoğu müzikal anlamda yeteneksiz olmaları sebebiyle 'mükemmel insan' olma yolunda eksik kalmaktadır ve kadın karakterinin yakınlarıyla ilişkisi müzik aracılığı ile ortaya konulmaktadır (Шестых, 2015, s. 72-73). Örneğin, Adanın annesi meleklerinki gibi bir sese sahipken kendisi karga seslidir. Sanatta ve müzikte yeteneksiz olan bir insanın, hayatta diğer insanlarla kurduğu ilişkilerde eksik ya da yanlış davranışlar sergilemesinin beklenebilir olduğuna dikkat çekilmektedir. Örneğin Ariadna'nın müzikte verdiği yanlış nota, ileride insan ilişkilerinde de hata yapabileceğinin bir ön işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Tokareva öyküsünde, aynı anda kullandığı karşıt olgular ve kavramlar üzerinden anlatım dilini zenginleştirmiş ve böylelikle eseri okurken oluşan ilgiyi doruklara taşımıştır.

Tokareva "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eserinde eserin odak noktasına kadınları ve onların duygu dünyasını, yani aşkı bulduğunda çiçek açan kaybettiğinde ise acı çeken bir kadını yerleştirmiştir. Tokareva eserlerinde, her ne kadar acı çekse ve üzülse de hayatta hep istediğini elde eden güçlü kadın portreleri çizmektedir. Anlamsal olarak eserde 'gurur, hassasiyet, kayıtsızlık, korku, acıma, kızgınlık, kaygı, şefkat, mutluluk, aşk, nefret' ifade eden, insanın duygu durumlarını ve hislerini yansıtan sözcükler Tokareva tarafından en çok tercih edilen sözcüklerdir (Коротенко, 2009, s. 60). Böylelikle yazar kahramanlarının manevi dünyasının yelpazesini birer birer açmaktadır. Bunlardan en baskın olanları ise elbette aşk ile ilgilidir. Nitekim Tokareva, kadınların ancak ve ancak sevgi ile beslendiğini ve aşk aracılığı ile dünyayı algıladığını kadın kahramanları aracılığı ile ortaya koymaktadır. Yazar henüz eserin başlarında kadın kahramanının hayatı boyunca aşk arayışında olacağını okura şu satırlarla hissettirmektedir: "Ada'nın gerçekten de her şeyi vardı, yalnızca aşk eksikti. 'Hain bir aşk beklemiyorum, öylesine büyük, öylesine kocaman olsun ki aşk, tıpkı parlayan güneşteki okyanus kadar...' sözleriyle ışıldadı televizyonda şarkıcı" (Токарева, 2017, s. 18). "Aşk" eserde yaşam ve ölümün oluşturduğu ikilem arasına ayrılmaz bir parça olarak eklenmektedir. Bu iki kutuplu çatışkı, üçüncü unsur olan aşk ile birlikte okura sunulmaktadır. Yazar, aşkı kimi zaman gerçek dünyanın somut kavramlarıyla, kimi zaman soyut bir anlayışla, kimi zaman da insanın toplumdaki yaşamıyla ilişkilendirerek iletmektedir. Eserde ana unsur olarak aşk ön plana çıkarılırken hayatın diğer yönleri ve yaşanan olaylar ikincil kısımda yer almaktadır. Tokareva'nın eserlerinde karakterlerin hayatını renklendiren ve gerçek yaşamdaki özlerinin ortaya koyulmasında yardımcı unsur olarak görev yapan aşk, 'zorunluluk, deneyim, nefret, ideallik, yaratıcılık' gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir (Кондрашева, 2023, s. 33). Tokareva'nın dilindeki metaforik bir anlatımla aşk, "eşya, nesne, bitki, su, müzik eseri, hastalık, gizem" ile ilişkilendirilerek yapılan benzetmelerle imgelendirilmiştir (Киреева, 2015, s. 141-142). Bunun yanı sıra "aşk" teması karakterlerin zorlu hayat yolculuklarında onlara kılavuzluk görevi görerek, üstesinden gelmeye çalıştıkları durumlarda onların aşkın gücüne sığındıkları bir liman işlevini görmektedir. Eserin kurgusunda aşkın her yönünü ele alan Tokareva, onun geçici oluşunu ve içinde bencillik barındırdığını okura dikte etmektedir. Eserde, başka bir erkeğe gönlünü kaptırması sonucunda Ariadna'nın aşkının peşinden giderek eşi ve çocuğunu geride bırakması buna bir örnektir. Tokareva kadın karakterlerini özverili, bencil, fedakâr, kayıtsız ya da çocuklarına karşı çok ilgili olan farklı farklı anne tasvirleri aracılığı ile sunmaktadır. Erkek karakterler ile babalık rollerinin ötesinde ya 'hayatın efendisi', ya 'yetenekli biri', ya da 'özverili biri' olarak üç farklı şekilde karşımıza

çıkılmaktadır ve 'güçsüz, kararsız, inisiyatif alamayan' gibi niteliklerle donatılmış olarak kadınların erkeklere bakış açısıyla birlikte resmedilmişlerdir (Стрельцова, 2015, s. 73-74). Dolayısıyla erkek ve kadın karakterler de kendi içerisinde çatışkı oluşturularak resmedilmişlerdir. Tokareva kadın psikotipler yaratırken genellikle güçlü olanlarını başkahraman olarak tercih etmekte ve güzel, kendinden emin, kendisine kaygısı olan, hayattan istediğini almaya çalışan, gönlünce yaşayan ve kariyerinde emin adımlarla ilerleyenleri eserinin odak noktasına yerleştirmektedir. Çağın gerekliliklerine ayak uydurmaya çalışan modern kadın kahramanlarını yaratırken Tokareva onları idealleştirerek sunmamaktadır, aksine onları ironi ile ele almaktadır (Тертычная, 2016, s. 49). Yazar, karakterlerini olumlu ve olumsuz yönleriyle gerçek yaşamdaki gibi sunmaktadır. Tokareva'nın nüktedan anlatımı öyle bir seviyededir ki ne yanlış yola sürüklenenleri yermekte ne de doğru yolda ilerleyenleri övmektedir.

Tokareva eserlerinde çatışkının yanı sıra çatışmalara da yer vermektedir. Bu kimi zaman iki insanın birbiri ile fikir ayrılıkları sebebiyle düşünsel anlamda birbiriyle çatışması, kimi zaman ise insanın ruhunda oluşan ikilemler sonucunda ortaya çıkan ruhsal çatışmadır. "Belirli ilişkilerde ve çatışmalarda, mücadele ve büyüme sürecinde, yaşamın çelişkilerini çözme sürecinde tipik karakterlerin yaratılması" (Саркисян, 2015, s. 145) yazarın eserde çatışma sorununu ortaya çıkış kaynağıyla birlikte resmetmesine yardımcı olmaktadır. Tokareva'nın anlatı dilindeki ustalık sadece herhangi bir çatışmayı tüm doğallığıyla kalemine yansıtmasının ötesinde derin psikolojik tasvirler ve çatışmanın dayandığı nedenleri ve getirdiği sonuçları hayatın olağan akışındaki gibi yansıtabilmesinden kaynaklanmaktadır.

4.ESERDEKİ AFORİZMALAR VE İŞLEVLERİ

Tokareva'nın yaratıcılık ve hayat gücünün anlatım diline bir yansıması niteliğinde eserinde karşımıza çıkan 'yeni sözcükler, alışılmadık halde kullanılan birleşik isimler, metaforlar, aforizmalar, dönüştürülmüş atasözleri ve deyimler' okurun düşünsel dünyasını renklendirmektedir. Yazarın düz yazı dilinde bunlardan en göze çarpanı sıklıkla kullandığı aforizmalardır. Bir düşüncüyü genellemede usta olması, gerçekliğin içinden temel ve tipik olanı çıkarması, genelleştirilmiş ifadeyi en kısa yoldan ve de yoğun bir anlatımla ifade etme yeteneği Tokareva'nın düzyazı eserlerinin ayırt edici özellikleridir (Туранина, 2011, s. 472). Tokareva'nın dilinin aforizmalarla dolu olduğu gerçeği hem edebiyatçılar ve hem de okurları tarafından iyi bilinmektedir. **Aforizma** Rus dili sözlüklerinde şöyle tanımlanmaktadır: 1. Kısa ve etkileyici anlatım (Ожегов, 1984, s. 30). 2. Genel bir çıkarım içeren kısa ve etkileyici bir özdeyiş, sloganlı bir ifade (Горбачевич, 2004, s. 313). 3. Esas düşüncenin ne olduğunu ifade eden, son derece öz ve cilalı bir biçimde ifade edilen anlatım(Евгеньева, 1985, s. 52).

Aforizmalarla dolu olan bir üslup oluşturduğu etki bakımından onu diğer anlatımlara göre farklı ve ayrıcalıklı bir yere konumlandırmaktadır. Aforizmaların buna vesile olan özellikleri şunlardır:

-İfade edilen düşüncenin derin ve özgün oluşu.

-Düşüncenin derinliğini ve doğruluğunu pekiştiren yargının genelleştirilmiş bir çerçevede sunulması.

- Akılda kalmasını sağlamak için anlatımdaki düşüncenin kısa ve özlü bir şekilde verilmesi.

- İfadenin gereksiz sözcüklerden arındırılmış olarak sınırları belirli olan bir çerçevede ortaya koyulması.

- Tecrübe ve gözlemler sonucu varılan genellemenin kabul görür bakış açısıyla yansıtılması.
- İletilmek istenilen düşüncenin yalın ancak yoğun bir anlatım dili ile sunulması.
- İfadenin okurun bilişsel ve duygusal dünyasında çarpıcı bir etki yaratması.
- Bilgece bir yaklaşımla eşleştirilen sözcükler ve kelime gurupları sayesinde edebi anlatımın estetik bir anlayışla yoğunlaşması.

Bir yazarın özlü sözle ifade ettiği aforizması belirli bir tarihsel andaki yaşam tecrübesinin ve etrafındaki sosyal çevrenin ruh halinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır: Maksim Gorki ilk dönemlerdeki eserlerinin aforizmaları devrimci bir fırtınanın kopacağına yönelik bir beklentiye dair iken, Rus aydınlarının 1905'ten sonraki tedirginliği D. Merejkovskiy, L. Şestov, V. Rozanov gibi isimlerin aforizmalarına etki etmiştir (ШМИДТ, 1926, s. 95). Okur, Tokareva'nın bu eserinin satırlarında gezinirken, Sovyetlerde yetişen bir çocuğun Perestroyka döneminde gençlik yıllarını aşk entrikalarında geçirmesini, ardından olgunluk yıllarında da Rusya Federasyonu çatısı altında hayatını sürdürmesini adeta bir film izler gibi deneyimlemektedir. Tokareva bu dönemlerin bir yansımasını aforizmalarla dolu diline ve eserinde yarattığı üslubuna bir nakış gibi işlemiştir. Yazarın oluşturduğu, anlatımını renkli ve güçlü kılan aforizmaları farklı kavramlara da dairdir ve bu eserdeki aforizma dolu cümleler Rusça aslından çevrilip konularına göre sınıflandırılmış olarak aşağıda yer almaktadır:

Güzellik ve gençlik ile ilgili olanlar:

Güzellik doğanın bahsettiği bir yetenektir (Токарева, 2017, s. 13).

Doğadan daha iyi bir heykeltıraş yoktur (Токарева, 2017, s. 116).

İnsan kendisine her zaman güzel görünür (Токарева, 2017, s. 102).

Gençlik güzel, ama ergenlik daha güzel (Токарева, 2017, s. 21).

Obur gençlik kaynıyor (Токарева, 2017, s. 26).

Gençlik yaşa bağlı değildir (Токарева, 2017, s. 104).

Çok yaş alıp da genç bir ruha sahip olunabilir (Токарева, 2017, s. 104).

Aşk üzerine olanlar:

Övgü varsa aşk bitmez (Токарева, 2017, s. 17).

Layık olan insan bir ömür sevinebilir (Токарева, 2017, s. 17).

İnsanlar birbirini gerçek anlamda yaşlılıkta sever (Токарева, 2017, s. 17).

Alışkanlık tutkuyu öldürür (Токарева, 2017, s. 18).

Kıskançlık güçlü bir duygudur, bazen de faydalıdır, güdüler (Токарева, 2017, s. 38).

Aşk ağır kronik bir hastalıktır (Токарева, 2017, s. 44).

Aşk ne kadar artarsa, insanlık da o kadar mutlu yaşar (Токарева, 2017, s. 99).

İlgi çekici bir insanla sohbet etmek en az leziz bir yemek kadar haz verir (Токарева, 2017, s. 118).

Aşkın erken ya da geç geleni olmaz (Токарева, 2017, s. 119).

Çocuk mantıktan değil aşktan doğar (Токарева, 2017, s. 121).

Aldatma ve ihanet üzerine olanlar:

Orospular/Ahlaksızlar hep vardı, hala varlar ve hep var olacaklar (Токарева, 2017, s. 15).

Hiç kimse kocasını bir geceliğine dahi olsa başkasına vermek istemez (Токарева, 2017, s. 23).

Gönül eğlendirme ve cazibe bir yana dursun, hiç kimse yuvayı yıkmak istenmez (Токарева, 2017, s. 31).

Çalınmış mutluluk, dalından koparılmış çiçekler gibidir, fazla sürmez (Токарева, 2017, s. 39).

Sadece aptallar beslendiği eli ısırır (Токарева, 2017, s. 37).

Maddiyat ile ilgili olanlar:

Para özgürlük, fakirlik ise onur kırıcıdır (Токарева, 2017, s. 12).

Bireyin faydası toplumunkinden üstündür (Токарева, 2017, s.12).

Para mutluluk vermez, sadece rahatlatır ve kendine güven getirir (Токарева, 2017, s. 95).

Ruslar paranın tadına kolay alıştılar (Токарева, 2017, s. 98).

On çeşit yemek yiyemezsin, on klozete de oturamazsın (Токарева, 2017, s. 110).

Ölüme dair olanlar:

Ölüm bir durumdan başka bir duruma doğal geçiştir (Токарева, 2017, s. 27).

Ölüm nokta değil virgüldür (Токарева, 2017, s. 27).

Hayata ve geleceğe dair olanlar:

İzlenim edinmek, ruhun vitaminidir (Токарева, 2017, s. 65).

Sohbet etmek de bir nevi yemek yemek gibidir, ruhumuz için yenen (Токарева, 2017, s. 118).

Az bilersen daha iyi uyursun (Токарева, 2017, s. 65).

Işık ile gölge yer değiştirdi (Токарева, 2017, s. 66).

Reddetmeden önce reddettiğin şeyi bilmek gerekir (Токарева, 2017, s. 77).

Hayat sonu olmayan bir bayram (Токарева, 2017, s. 81)

Arayan her daim bulur (Токарева, 2017, s. 84).

İyilik yapmazsan kötülük bulmazsın (Токарева, 2017, s. 88).

Anız yakılan toprakta hiçbir şey büyüzmez (Токарева, 2017, s. 109).

Olacaksa şayet hemen olur ya da hiç olmaz (Токарева, 2017, s. 117).

Avlananlar ile avlayanlar aynı masada oturuyor (Токарева, 2017, s. 127).

Vicdanlı olmanın yaşı yoktur (Токарева, 2017, s. 129).

Kayıtsızlık ruhun korkaklığıdır (Токарева, 2017, s. 129).

Eskinin heykellerini yıkarsan ülke geçmişini yitirir, geleceğini de (Токарева, 2017, s. 130).

Yukarıda görüldüğü üzere, insanı öyküsünün merkezine yerleştiren Tokareva'nın aforizmaları "hayatın anlamı, yaşam ve ölüm, mutluluk, aşk, insan karakteri, zaman, sanat, doğa, kendini gerçekleştirme" gibi kavramlar üzerinedir. Yazarın özlü sözlerinde ve üslubunda 'soyut kavramların somutlaştırılarak anlatılması' dikkat çekmektedir. Tokareva'nın düzyazı sanatında deyimsele ifadelerle bezenmiş olan aforizmalarla dolu bir üslup yer almaktadır. Yaygın kullanılan

kalıplaşmış ifadelerin Tokareva tarafından değiştirilerek eserlerinde kullanılmasındaki amaç; yazarın metnini güncel tutma çabası, kendi dünya görüşüne yer verme arzusu, tasvir ettiği olaya ya da karaktere yönelik yazar olarak kendi bakış açısını ortaya koyma niyeti, ince ironi ile dolu mizahi bir etki yaratma isteği olarak yorumlanmaktadır (Киреева, 2016, s. 127). Aforizmalarını oluştururken yazar bağlaçlardan da faydalanmaktadır, en çok kullandığı bağlaçlardan biri “eğer” (если) dir. Bu bağlaç, yazarın bir erkek ile kadın arasındaki aşk ilişkisinin canlı ve hayranlık uyandıran yönünü etkileyici bir şekilde yazıya dökmesine yardımcı olmaktadır (Краснова, 2015, s. 29). Aforizmalarla süslediği yazı dili, Tokareva’nın kahramanlarının birbirleriyle olan ilişkilerini, içinde yaşadıkları topluma karşı olan tutumlarını, yetiştikleri kültürde kurdukları bağları ve doğayla aralarındaki ilişkiyi ilgi çekici bir şekilde ortaya koymasına yardımcı olmaktadır. Tokareva’nın aforizmaları buldukları metnin dışına çıkarıldıklarında renklerinin parlaklığını kaybetmektedir, kullanıldıkları metnin içinde yer aldıklarında daha da anlam kazanmaktadır.

Tokareva’nın aforizmalarla dolu üslubu “Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik” adlı bu eserindeki çok yönlü olan işlevlere sahiptir. Yazar bu öyküsünde aforizmalarıyla etkileyici bir anlatım dili oluşturmakta ve okuyucunun düşüncesine bu noktada çarpıcı şekilde etki sağlamaktır. Yazarın genelleştirilmiş olan düşüncesinin özlü bir şekilde, eksiksiz ve süslü anlatımı, bir yargı ya da ifadenin çarpıcı ve net bir şekilde belirtilmesine yardımcı olmaktadır. Tartışma ve kanıtlama ihtiyacı duymadan bir düşüncenin ya da yazarın herhangi bir olaya karşı olan tutumunun özgün bir şekilde dile yansıtılmasına, bunun yanı sıra insanların düşüncelerine ve bilincine doğrudan etki etmesine olanak sağlamaktadır. Herhangi bir durumun betimlenmesine, bir karakter veya doğa tasvirine renk katmaktadır. Bunların yanı sıra okurda anlatımın estetik algısını şekillendirmekte, kimi zaman da öğretici olabilmektedir.

Tokareva’nın doğrudan ya da örtülü olan alıntılarla süslü olan ve düşünmeye sevk eden aforizmaları, insanlığın ebedi sorunlarının yeniden ele alarak özlü çıkarımlar sunmaktadır ve kimi zaman imalar kimi zaman ise anımsatmalar yoluyla diğer metinlere, kültürel unsurlara göndermede bulunmaktadır (Коропченко, 2008, s. 72). Tokareva’nın düzyazı eserlerinde oluşturduğu kendisine özgü felsefi hükümler ise şöyledir:

-‘İnsan zaman ve mekan içinde var olur ve kendisinde onların izlerini taşır.’

-‘Sonsuzmuş gibi görünür hayat ama değildir, bu nedenle hayatı yaşarken kendini gerçekleştirmek önemlidir.’

-‘Hayat genel olarak halkaları bükme eğilimindedir.’

-‘Zaman geri döndürülemez ve acımasızdır, insan onu yenemez.’

-‘Zaman değişir, insanlar da onunla birlikte değişir.’ (Миронова, 2008, s. 110).

Tokareva öyküsüne, günlük olay örgüsündeki akışı aniden kesintiye uğratan aforizmalar yerleştirmektedir; yazarın üslubundaki “nokta atışı gözlem, çarpıcı detaylar, acıyla harekete geçen hisler” etkileyici bir izlenim yaratarak metni felsefi bir boyuta taşımaktadır (Кондрашева, 2020, s. 25). Tokareva aforizmalarını, ilgi uyandıran bir lirizm ve derin felsefi içerikle doldurarak edebi anlatımını yüksek bir estetik düzeye ulaştırmaktadır.

5. V. S. TOKAREVA’NIN ANLATIM DİLİ

Tokareva’nın “Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik” adlı bu eserinde olduğu gibi, yazarın anlatım dili ağırlıklı olarak basit cümlelerden oluşmaktadır. Günümüz Rus yazarlarında görülen bu

durum, çağdaş Rus dilindeki sentaksın, söz dizimi yapılarını sadeleştirmeye olan eğiliminden kaynaklanmaktadır (Стрельцова, 2014, s. 138). Tokareva'nın eserlerinde sıklıkla rastlanan ve yazarın severek kullandığı bu yöntem Rus dilinin sentaksında "parselasyon" (парцелляция) olarak adlandırılmaktadır. Parselasyon, yazarın bilinçli olarak bütünlük çerçevesindeki bir yazıyı, her bir cümlelerin ya da verdiği mesajın anlamına dikkat çekmek için noktalama işaretleri yardımıyla birbirinden bağımsız birkaç parçaya ya da basit cümleye bölmektedir. Tokareva'nın parselasyon tekniğiyle kaleme aldığı ifadeler okurun düşüncesinin tek bir noktaya odaklanmasını ve onun üzerinde derinleşmesini sağlamaktadır. Parselasyon gibi Tokareva'nın kullandığı edebi anlatım teknikleri ve mecazlar aracılığıyla dünyanın bir erkek ve bir kadın tarafından nasıl algılandığının resmini çizmektedir; erkek dünyayı detaylara girmeden bütünsel olarak görürken, kadın her şeyi detaylarıyla ve net bir şekilde görmektedir (Османова, 2020, s. 67). Cümlelerinde 'eksiltim'e (эллипсис) sıklıkla rastlanmaktadır. Anlatı böylelikle basit bir dille akmaktadır ve kahramanlarının dili de karmaşıklıktan bir o kadar uzak kılınmaktadır.

Edebi anlatımda akıllarda görselleştirilerek oluşturulan ifade araçları olarak iki farklı grup yer almaktadır. İlki kimi zaman direk anlamında kimi zaman mecaz anlamlarda kullanılan sözcükler yardımıyla yeniden yorumlamayı içeren söz sanatları, diğeri ise genel bir anlatım tarzı oluşturan üslup öğeleridir. Söz sanatları sözlü imgelem araçları iken, üslup öğeleri duygusal ve etkileyici anlatımı ortaya koymak için oluşturulan sözdizimsel yapılarıdır (Никитина, 2008, s. 227-228). Kendi anlatım tarzını oluştururken Tokareva hem söz sanatlarından hem de üslup figürlerinden faydalanmaktadır. Tokareva'nın düzyazı sanatının bir diğer özelliği okur ile metin arasında diyalog oluşturan, atasözü ve deyimler gibi dilin değişmeyen yapılarının sözdizimsel temeli üzerine konumlandırılan ve durumlara özgü oluşturulan "deyimsel ifadelerle" örülü olmasıdır (Савельев, 2019, s. 80). Tokareva anlatım yöntemi olarak karşılaştırma ve benzetmeyi de oldukça sıklıkla kullanmaktadır. Bunun yanı sıra eserlerini kaleme alırken kullandığı metaforlar da üslubunun vazgeçilmez unsurlardır. Anlatım diline metaforları sıklıkla sahil eden yazar, okuyucunun gündelik hayat içindeki düşünsel faaliyetine doğrudan etki etmektedir. Tokareva bunu yaparken dönemin Rusya'sında yaşanan ve insanların hayatlarına doğrudan etki eden tarihsel olayların onlardaki yansımalarına dikkat çekerek öz yaşamlarıyla ilgili hafızaları canlandırmaktadır. Böylelikle, okurun ilgisinin bütünüyle esere çekilmesi karakterlerin resmedilmesinde Tokareva için metaforlar anlatımın imgelerinden biri haline gelmektedir; bu durum bilginin olgusal aktarımıyla değil, örtük olarak ifade edilen alt metinle açığa çıkmaktadır (Кудрявцева, 2010, s. 241).

Tokareva anlatı dilinde karşılaştırma tekniğine de sıklıkla yer vermektedir. Karşılaştırma eserin dilini zenginleştirmekte, aynı zamanda da okurun karakterin bilincine girmesine de yardımcı olmaktadır; dahası karakterin iç dünyasının ortaya çıkarılmasında hem yazara hem de okura birincil asistan olarak hizmet etmektedir (Пазуваева, 2017, s. 177). Tokareva'nın karşılaştırma tekniğini nasıl kullandığına morfolojik açıdan bakıldığında: a) isimler karşılaştırmanın en önemli unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır; b) karşılaştırmanın somutlaştırılmasında nesnelere kullanılmaktadır; c) karşılaştırmanın temeli olarak fiil ya da fiil+zarf gibi sözcük öbeği tercih edilmektedir (Пазуваева, 2016, s. 22). Bunun yanı sıra isimler, sıfatlar ve fiiller cümlede yüklem göreviyle karşılaştırma tekniğinin kullanılmasında yardımcı rol üstlenebilmektedir. Rusçadaki "gibi" (как) bağlacı ise bu

bağlamda yazarın sıklıkla kullandığı sözcüktür. Tokareva'nın nesrinin üslup özelliklerinden bir olarak sıklıkla kullanılan birleşik isimler ise meslek ya da uğraş sahibi kişileri tanımlayan sözcüklerdir ve yapı ya da anlam bakımından çeşitlilik göstermektedir (Киреева, Плотникова, 2014, s. 18). Metaforlar ile karşılaştırma tekniğinin aynı anda kullanılması, bağlamı netleştirmek için benzer işlevleri yerine getirmektedir ve metnin kurgusunda yardımcı rol üstlenmektedir (Щурова, 2010, s. 174). Her ikisi de hem yazarın anlatmak istediği düşüncenin hem de vermek istediği mesajın açıklığa kavuşturulmasında, netleştirilmesinde ve nihai sonuca bağlanmasında önemli bir göreve sahiptirler.

Sonuç

Güncel ve özgün eserler kaleme alarak yeteneğini ortaya koyan Tokareva, sıradan gibi görünse de aslında derin olan günlük metinler yaratmakta öne çıkan bir yazardır. Aynı zamanda usta bir senarist olan Tokareva'nın "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı eserinin özünde son derece yoğun anlatılar bulunmakta ve adeta bir film izlercesine, kimi zaman yakın kimi zaman da geniş planda sunulan olaylar yer almaktadır. Yazar bu öyküsünde insanın her daim mustarip olduğu sıkıntılar, ruhsal anlamda yaşanan çelişki ve huzursuzluk, kendini ifade etme ve kanıtlama ihtiyacı, kadının yalnız kalma korkusu gibi bazı noktalara ise özellikle değinerek topluma geniş bir şekilde hitap etmektedir. Kahramanlarını çağdaş dünyadan seçen yazar, onlara bir ahlaki sorumluluk yüklemekten ziyade, içinde buldukları kısır döngüden kurtulma ve özgür birey olarak hayatta var olma şansı tanımaktadır. Öyküdeki karakterlerin portresi çok yönlü olarak ortaya konulmaktadır. Tokareva okura günlük yaşamdaki insanın davranışlarını, hayatın amacını ve insani değerleri sorgulatmaktadır. Tokareva, zıtlıklar ile beklenmedik olaylar üzerine inşa ettiği ve anlamsal olarak gerilimlerle donattığı bu eseriyle okurda ironi etkisini güçlendirmektedir. Tokareva'nın son dönem düzyazısında, söz konusu öyküsünde görüldüğü gibi, ironik bir dil, ince psikolojik tasvirler, didaktik bir kaygı güdülmeden ortaya konulan öğreticilik söz konusudur. "Duvarın Ardındaki Sessiz Müzik" adlı öyküsündeki çeşitli temalar üzerine oluşturulan aforizmalar ile çatışkılar Tokareva'nın düz yazı sanatının oldukça zengin olduğunun ve okurun ilgisini içine hapsedecek kadar da yazı dilinin etkileyici olduğunun bir kanıtıdır.

Kaynakça

- Букина, Ю.А. (2010). Доминантные черты художественного мира В. Токаревой. *Русская литература. Исследования*, Выпуск XIV, 231-243.
- Букіна, Ю.О. (2010). Чеховские мотивы в творчестве В. Токаревой. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*, Выпуск 12, 229-236.
- Горбачевич, К.С. (главред.) (2004). *Большой академический словарь русского языка*. Москва: РАН, Наука, том 1.
- Евгеньева, А.П. (1985). *Словарь русского языка: в четырёх томах*. Москва: Русский язык, 3-издание, том 1.
- Киреева, Ю.Н. (2015). Образ любви как объект вербальной репрезентации в прозе В. Токаревой. *Вестник ТГПУ*, 10 (163), 140-145.

Киреева, Ю.Н. (2016). Трансформация прецедентных высказываний как стилевая доминанта прозы В. Токаревой. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, Тамбов: Грамота, № 1(55): в 2-х ч., Ч. 1, 125-128.

Киреева, Ю.Н., Плотникова, Л.И. (2014). Структурно-семантические особенности составных наименований лиц по профессии или роду деятельности в прозе В. Токаревой. *Научные ведомости БелГУ. Серия «Гуманитарные науки»*, № 20 (191), Выпуск 23, 12-19.

Киреева, Ю. Н., Плотникова, Л. И. (2017). Специфика словотворчества Виктории Токаревой. *Вестник РУДН. Серия: Русский и иностранные языки и методика их преподавания*, том 15, № 1, 40-50.

Козловская, Н. В. (2015). Метод антиномий как способ познания авторских философских терминосистем. *Język i metoda*, № 2, 281-289.

Кондрашева, Е. В. (2020). Любовь как концепт художественной концептосферы В. Токаревой (на примере рассказа «За рекой, за лесом» и повести «Жени поэта»). *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, Тамбов: Грамота, Том 13, Выпуск 7, 22-28.

Кондрашева, Е. В. (2023). Концепт «любовь» в художественном мире В. Токаревой: специфика воплощения, образное наполнение и связь с концептосферой А. П. Чехова. *Litera*, № 8, 27-37.

Коротенко, Л. В. (2008). Интертекстуальность как средство раскрытия имплицитной информации в афоризмах В. Токаревой, Н. Горлановой и Л. Улицкой. *Вестник Санкт-Петербургского университета*, Серия 9, Выпуск 2, Ч. II, 71-77.

Коротенко, Л. В. (2009). Художественные определения существительного «любовь» в текстах В. С. Токаревой, Н. В. Горлановой и Л. Е. Улицкой. *Вестник московского государственного гуманитарного университета им. М. А. Шолохова*, Серия «Филологические науки», № 4, 57-66.

Краснова, Е. А. (2015). Союз «если» как маркер любви в рассказах В. Токаревой. *Балтийский гуманитарный журнал*, № 4 (13), 27-29.

Кудрявцева, М. И. (2010). Контекстное употребление образных средств как способ конструирования подтекста в прозе В. Токаревой. *Вестник ЧГПУ*, № 2, 231-242.

Миронова, М. В. (2008). Стилевая доминанта рассказов Виктории Токаревой. *Вестник ТГУ*, Выпуск 6 (62), 106-110.

Никитина, Н. В. (2008). Эстетическая функция изобразительно-выразительных средств в художественной речи. *Вестник Чувашского университета*, № 4, 227-229.

Ожегов С. И. (1984). *Словарь русского языка: около 57 000 слов*. Шведова Н. Ю. (ред.). Москва: Русский язык, 16-е издание.

Османова, Т. А. (2020). Языковые средства актуализации гендера в произведениях Виктории Токаревой. *Вестник Дагестанского государственного университета*, Серия 2. *Гуманитарные науки*, Том 35, Выпуск 3, 65-70.

Разуваева, Л. В. (2016). Синтаксический и морфологический анализ элементов компаративных конструкций сравнения в рассказе В. Токаревой «Из жизни миллионеров». *Научный вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета. Лингвистика и межкультурная коммуникация*, Выпуск № 1 (20), 17-22.

Разуваева, Л. В. (2017). Лингвокогнитивный подход к анализу компаративных конструкций сравнения в рассказе В. Токаревой «Из жизни миллионеров». *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, Тамбов: Грамота, № 2 (68): в 2-х ч., Ч. 2, 176-179.

Савельев, В. С. (2019). Фразеологические единицы и их трансформация в творчестве В. Токаревой. *Гуманитарные исследования*, № 2 (23), 79-81.

Саркисян, Л.А. (2015). Конфликт в рассказах Виктории Токаревой. *В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии*, № 12 (55), 143-156.

Селеменова, М. В. (2023). Город как тема и текст в прозе Виктории Токаревой. *Litera*, № 2, 54-63.

Стрельцова, Е. А. (2014). Языковые особенности художественных текстов В. Токаревой, Л. Петрушевской и Л. Улицкой. *Вестник Череповецкого государственного университета*, № 3, 137-140.

Стрельцова, Е. А. (2015). Языковая личность мужчины в текстах В. Токаревой. *Вестник Череповецкого государственного университета*, № 5, 72-75.

Тертычная, Н. Н. (2016). Типы женских персонажей в произведениях В. Токаревой. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, Тамбов: Грамота, № 9 (63): в 3-х ч., Ч. 3, 49-52.

Токарева, В. С. (2017). *Тихая музыка за стеной: повести и рассказы*. СПб: Азбука, Азбука-Аттикус.

Туралина, Н. А. (2011). Языковая личность женщины-писателя сквозь призму афористики. *Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*, Том 24 (63), № 2, Часть 1, 472-476.

Туралина, Н. А., Гулик, Е. В. (2010). Репрезентанты концепта «счастье» в прозе Виктории Токаревой. *Известия ВГПУ*, № 6 (50), 75-78.

Тхаплиял, К. (2018). Лингвистический анализ художественного текста и сравнительное изучение рассказов современных женских писателей (на материале произведений Виктории Токаревой, Людмилы Улицкой и Татьяны Толстой). *Мировая литература на перекрестье культур и цивилизации*, № 4 (24), 60-70.

Шаопин, Ч. (2017). Рецепция А. П. Чехова в русской «женской прозе» конца XX – начало XXI веков. *Научный диалог*, № 12, 274-285.

Шаопин, Ч. (2018). *Традиции А. П. Чехова в современной русской литературе (конец конца XX – начало XXI века)* (Диссертация на соискание учёной степени кандидата филологических наук). Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, Филологический факультет.

Шестых, О. В. (2015). «Музыкальные коды» к пониманию рассказа Виктории Токаревой «Тихая музыка за стеной». *В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии: сб. ст. по матер. XLIX междунар. науч.-практ. конф.*, Новосибирск: СибАК, № 6 (49), 70-74.

Шмидт, О. Ю. (1926). *Большая советская энциклопедия*. Москва: Акционерное общество «Советская энциклопедия», том 4.

Щурова, И. В. (2010). Автологические и металогические приёмы в прозе Виктории Токаревой. *Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение*, № 21 (202), Выпуск 45, 170-175.

Ratajczyk, K. (2022). Контрасты как стилистическое средство в произведениях Виктории Токаревой. *Językoznawstwo*, Volume 17, Issue 2, 21-36.

Prof. Dr. Soner Akpınar

**ÇAĞDAŞ
TÜRK ROMANINDA
6-7 EYLÜL OLAYLARI**

Rumlar Etnisite ve Kimlik

Günce Yayınları

MUNİS FAİK OZANSOY

Yaşamı, Yapıtları, Sanatı

H. Yasemin Mumcu

Günce Yayınları

FAİK ÂLİ OZANSOY

YAŞAM ÖYKÜSÜ, YAPITLARI VE ŞAIRLİĞİ

DOÇ. DR. SEVİM KARABELA ŞERMET

Günce Yayınları

**GÜLMECENİN
DİLLERİ**

Prof. Dr. Ünsal Özünlü

Günce Yayınları